

تعابیر بلندمعصومین(ع) درباره فضیلت «درختکاری»

درخت، فرزند خاک است. پاییز که می آید، برگ هایش را کریمانه به خاک می بخشد تا تن سردش را بپوشاند و در زمستان لباس برف می پوشد و چراغ قندیل در دست می گیرد تا کلاغ ها و گنجشک ها راه آشیانه را در مه گم نکنند.

درخت، فرزند خاک است. پاییز که می آید، برگ هایش را کریمانه به خاک می بخشد تا تن سردش را بپوشاند و در زمستان لباس برف می پوشد و چراغ قندیل در دست می گیرد تا کلاغ ها و گنجشک ها راه آشیانه را در مه گم نکنند.

به گزارش گروه رسانه های خبرگزاری تسنیم، درخت، فرزند خاک است. پاییز که می آید، برگ هایش را کریمانه به خاک می بخشد تا تن سردش را بپوشاند و در زمستان لباس برف می پوشد و چراغ قندیل در دست می گیرد تا کلاغ ها و گنجشک ها راه آشیانه را در مه گم نکنند. اما در بهار بیدار می شود و شکوفه شکوفه می خندد و تابستان سید سید میوه و طراوت به انسان هدیه می کند. درعین حال، همواره و در همه اوقات سربرآستان خالق طبیعت می ساید و سجده فروتنی به جا می آورد: «وَالْتَجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ؛ و گیاه و درخت برای او سجده می کنند»(الرحمن/6). این گونه است که به قول سعدی، حکمت آموز اخلاق و ادب اجتماعی: «برگ درختان سبز در نظر هوشیار/ هر ورقش دفتری است معرفت کردگار».

پیوند طبیعت والهیات

درختکاری در فرهنگ اسلامی، سنتی پسندیده و عملی صالح به شمار می رود؛ به ویژه در این عصر و زمان که تیرتکنولوژی بر تن جنگل ها و درختان فرود آمده و بی رحمانه مشغول قتل عام است. این سنت که بیانگر پیوند طبیعت والهیات است، ریشه در سفارش های دینی دارد. خداوند در سوره «عبس»، از درخت با عنوان «متاع» و کالای مورد استفاده انسان یاد می کند و می فرماید: «أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا (25) ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا (26) فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا (27) وَعَبْنَا وَقَصَبًا (28) وَزَيَّنَّوْنَا وَتَخَلَّا (29) وَحَدَانِقَ غَلْبًا (30) وَقَاكِبَةً وَأَبَّأ (31) مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَعْمَالِكُمْ (32)؛ ما آب فراوانی از آسمان فروریختیم* سپس زمین را از هم شکافتیم.* و در آن دانه های فراوانی رویانیدیم.* و انگور و سبزی بسیار،* و زیتون و نخل فراوان،* و باغ هایی پر درخت،* و میوه و چراگاه،* تا وسیله ای برای بهره گیری و چهارپایان باشد.» افزون بر این، هرگاه که قرآن کریم بهشت و فضای زندگی بهشتیان را توصیف می کند، درخت و جنگل در صدر این تصویرگری قرآنی از بهشت، قرار دارد. به این نحو، در ادبیات دینی والهیات اسلامی، درخت و طبیعت از یک سو، نشانه روشن آفریدگاریگانه است که هر ورقش عطر معرفت کردگاری پراکند و از سوی دیگر، روح نوازی و نماد آرامش بودن درخت موجب شده است زندگی اخروی و بهشت در سایه انبوه درختان برای انسان، محسوس و ملموس شود و برانگیزاننده انسان در حرکت به سوی خوبی ها باشد؛ چنان که خداوند در سوره «الصف» می فرماید: «وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ؛ و شما را به باغ های؛ هایی که از پای درختانش نهرها جاری است و به سراهای دلپسند در بهشت؛ های جاویدان در آورد که این همان کامیابی بزرگ است.»(الصف/12)

نعمت درخت

درخت از نعمت های حیات بخش الهی است که پروردگار برای بهره مندی انسان از میوه، چوب، سایه و سایر فواید، آن را آفریده و به لطف سرسبزی درخت، محیط زندگی آدمیان را آرام بخش و دلپذیر کرده است. عبارت «مَتَاعًا لَكُمْ» در آیه 32 سوره عبس به خوبی بیانگر اهمیت درخت در زندگی بشر است. «متاع» در لغت عرب به هر چیز مورد استفاده در زندگی گفته می شود؛ از این رو، درخت، موهبت و نعمتی است که خدا به آدمیان عطا کرده است. برای شکر این نعمت، باید از آن حفاظت و نگه داری کرد. در این زمینه امام صادق (ع)، قطع درختان میوه را موجب نزول عذاب و خشم الهی می شمارند و افراد را از قطع آن برحذر می دارند: «لَا تَقْطَعُوا الْيَمَارَ قَبِيْعَةً... عَلَيْكُمْ الْعَذَابُ صَبًّا؛ درختان میوه را قطع نکنید که خداوند بر شما عذاب فرو می ریزد.»(کافی، ج 5، ص 294)

در روایتی دیگر، آن حضرت به سه وظیفه انسان در برابر نعمت درخت اشاره می کنند و می فرمایند: «درخت برای انسان آفریده شد پس او مکلف شد به: 1- کاشتن درخت 2- آب دادن درخت 3- مواظبت کردن از درخت.»(الحیة ج 5، ص 347)

پاداش درختکاری

یاد کردن از درخت و گیاه و طبیعت در قرآن کریم، بیانگر عظمت این آفریده های خداوند است. به همین دلیل، در روایات، به کاشت درخت و حراست از آن بسیار سفارش شده است. چنان که پیامبر اکرم (ص) در اهمیت و ارزش درختکاری می فرماید: «اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن را بکارد، باید آن را بکارد.»(کنز العمال حدیث 9056)

درختکاری، شغل برتر

برای ایجاد انگیزه و واداشتن مردم به درختکاری، در روایات، درختکاری، شغل برتر و شغل انسان های برتریعی پیامبران، توصیف

شده است. امام صادق (ع) در این باره می فرماید: «إِزْرَعُوا وَاغْرَسُوا وَ... مَا عَمِلَ النَّاسُ عَمَلًا أَجَلَّ وَاَطْيَبَ مِثْلَهُ؛ کشت کنید و درخت بنشانید؛ به خدا قسم آدمیان کاری برتر و پاک تر از این نکرده اند.» (بحارالانوار، ج 103، ص 68).

همچنین در حدیثی دیگر، امام صادق (ع) درختکاری را شغل پیامبران توصیف می کند و می فرماید: «خداوند برای انبیا و رسولان خود کار درختکاری و کشاورزی را انتخاب فرمود تا آن که از بارش پیاپی آسمان ناخشنود نباشند بلکه پیوسته منتظر باران رحمت الهی باشند.» (میزان الحکمه ج 4، ص 214)

درختکاری، صدقه جاریه

آن حضرت در روایتی دیگر، درختکاری را صدقه جاریه ای می شمارند که ثواب آن در کارنامه درختکار نوشته می شود. پیامبر اکرم (ص) نیز در این باره می فرماید: «هر کس درختی بکارد و در نگهداری آن بکوشد تا میوه دهد، در برابر هرچه از آن میوه به دست آید، پاداشی نزد خدا خواهد داشت.» (میزان الحکمه حدیث 9143).

همچنین در روایتی دیگر، رسول خدا (ص) می فرماید: «هر کس درختی بکارد، هربار انسانی یا یکی از مخلوقات خدا از آن بخورد برای وی صدقه ای محسوب شود.» (نهج الفصاحه ص 597). همچنین امام صادق (ع) می فرماید: مؤمن پس از مرگ خود از 6 خصلت سود می برد؛ یکی از آن ها درختی است که کاشته است (خصال شیخ صدوق)

سیره معصومان (ع)

همان گونه که اشاره شد، درختکاری و کشاورزی شغل بسیاری از پیامبران بوده و همه انبیای الهی به گونه ای در ایجاد سرسبزی محیط خود و حفظ آن کوشا بوده اند. در روایات آمده است؛ پیامبر اکرم (ص) و امیرمومنان علی (ع) با هم درخت می کاشتند. امام صادق (ع) در این باره می فرماید: «امیرالمؤمنین علی (ع)، با بیل زمین را آماده می کردند، سپس پیامبر اکرم (ص) هسته خرما را مرطوب می کردند و می کاشتند.» همچنین، یکی از اصحاب امام صادق (ع) گزارش کرده است: امام صادق (ع) را دیدم که جامه زبر کارگری بر تن و بیل در دست داشتند و در میان درختان، سرگرم کار بودند و چنان تلاش می کردند که سراپای وجودشان را عرق فراگرفته بود. در این حال، ابوعمرو شیبانی وارد شد و امام (ع) را در آن حال تعب و رنج مشاهده کرد، پیش خود گفت: علت این که حضرت شخصاً بیل به دست گرفته اند، شاید این باشد که کمک یا کارگری پیدا نکرده اند. پیش رفت و به حضرت عرضه داشت: فدایت شوم! بیل را به من بدهید تا به جای شما این کار را انجام دهم. امام (ع) فرمودند: «نه؛ من دوست دارم که مرد برای تحصیل روزی خود رنج بکشد و آفتاب بخورد.» حفرچاه و ایجاد نخلستان توسط امام علی (ع) از جمله موارد مشهور در تاریخ اسلام است. این سنت و سیره، ریشه در آیات شریفه قرآن کریم دارد، آن جا که خداوند می فرماید: «وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ؛ و زمین را برای مردمان آفرید.» (الرحمن/10). حال اگر زمین از آن مردمان است، پس همه آنان موظفند در احیا و آبادانی آن بکوشند و درختکاری، از روشن ترین مصداق های آبادانی زمین است.

منبع: خراسان